EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 30.7.2025
COM(2025) 443 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Euroopan unionin solidaarisuusrahaston vuosikertomus 2021–2022

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto 2
Vuosina 2021 ja 2022 vastaanotetut hakemukset 3
- *Vuonna 2021* 3
- *Vuonna 2022* 7

Rahoitus 8
Päätökseen saatetut tukitoimenpiteet 10
- *Vuonna 2021 päätökseen saatetut tukitoimenpiteet* 10
- *Vuonna 2022 päätökseen saatetut tukitoimenpiteet* 10

Päätelmät 11

JOHDANTO

Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta 11 päivänä marraskuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2012/2002[1], jäljempänä 'asetus', 12 artiklassa edellytetään, että komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen rahaston toiminnasta kuluneelta vuodelta. Tässä kertomuksessa kuvataan Euroopan unionin solidaarisuusrahaston (EUSR) toimintaa vuosina 2021 ja 2022. Siinä esitetään myös yhteenveto vuosina 2021 ja 2022 vastaanotetuista hakemuksista ja raportointikauden aikana päätökseen saatetuista tukitoimenpiteistä. Komissio arvioi kaikki hakemukset asetuksessa vahvistettujen perusteiden mukaisesti.

Vuonna 2021 komissio vastaanotti **kymmenen uutta hakemusta**, joilla haettiin EUSR:stä maksettavaa rahoitustukea. Nämä hakemukset saatiin: Belgialta (hyökytulvat), Saksalta (hyökytulvat), kaksi Kreikalta (Kreetan ja Sámoksen maanjäristykset), Espanjalta (tulivuorenpurkaus), Kroatialta (maanjäristys), Kyprokselta (metsäpalot), Luxemburgilta (hyökytulvat), Alankomailta (hyökytulvat) ja Itävallalta (hyökytulvat). Neljä hakemusta koski suuria luonnonkatastrofeja, kolme alueellisia luonnonkatastrofeja ja kolme naapurivaltion luonnonkatastrofeja.

Kyproksen kuivuutta ja maastopaloja koskeva hakemus kesäkuulta 2021 ei täyttänyt EUSR:n tukikelpoisuuskriteerejä, joten sitä ei hyväksytty.

Espanja, Kroatia ja Kreikka (molemmissa hakemuksissaan) pyysivät ennakkomaksua. Muutaman viikon kuluessa hakemusten vastaanottamisesta komissio myönsi kaikki ennakkomaksut ja maksoi yhteensä noin 47,8 miljoonaa euroa.

Kreikan Sámoksen maanjäristystä koskeva täytäntöönpanopäätös hyväksyttiin kesäkuussa 2021. Kroatian Petrinjan maanjäristystä koskeva täytäntöönpanopäätös hyväksyttiin joulukuussa 2021. Seitsemästä muusta vuonna 2021 hyväksytystä hakemuksesta (Belgia, Saksa, Kreikka (Kreeta), Espanja, Luxemburg, Alankomaat ja Itävalta) hyväksyttiin täytäntöönpanopäätökset joulukuussa 2022. Lisäksi komissio saattoi vuonna 2021 päätökseen kolme solidaarisuusrahaston toimenpidettä.

Vuonna 2022 komissio vastaanotti **kaksi uutta hakemusta**, joilla haettiin luonnonkatastrofeihin liittyvää rahoitustukea: Nämä hakemukset saatiin Italialta (tulva) ja Romanialta (kuivuus). Romanian hakemus koski suurta luonnonkatastrofia, Italian hakemus alueellista luonnonkatastrofia. Niitä koskevat täytäntöönpanopäätökset hyväksyttiin joulukuussa 2023. Lisäksi komissio saattoi vuonna 2022 päätökseen kolme solidaarisuusrahaston toimenpidettä.

Liitteessä I luetellaan EUSR:n varojen käyttöönotossa vuosina 2021 ja 2022 sovelletut suurkatastrofin aiheuttamien vahinkojen kynnysarvot. Liitteessä II esitetään yhteenveto vuosina 2021 ja 2022 hyväksytyistä hakemuksista sekä asiaankuuluvat taloudelliset tiedot.

[1] Neuvoston asetus (EY) N:o 2012/2002, annettu 11 päivänä marraskuuta 2002, Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta (EYVL L 311, 14.11.2002, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna 15 päivänä toukokuuta 2014 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 661/2014 (EUVL L 189, 27.6.2014, s. 143) ja 30 päivänä maaliskuuta 2020 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2020/461 (EUVL L 99, 31.3.2020, s. 9).

VUOSINA 2021 JA 2022 VASTAANOTETUT HAKEMUKSET

- ***VUONNA 2021***

Komissio vastaanotti vuonna 2021 kymmenen uutta EUSR:stä maksettavaa rahoitustukea koskevaa hakemusta. Ne kaikki toimitettiin lakisääteisessä määräajassa eli ”viimeistään 12 viikon kuluttua luonnonkatastrofin aiheuttaman vahingon ensimmäisestä esiintymisestä” (solidaarisuusrahastoasetuksen 4 artiklan 1 kohta). Yksi hakemus kuitenkin hylättiin: Kypros ei täyttänyt EUSR:n tukikelpoisuuskriteerejä, koska katastrofin aiheuttamat välittömät vahingot eivät ylittäneet kynnysarvoa. Neljä hakemusta koski suurkatastrofia ja kolme alueellista katastrofia, ja kolme hakemusta perustui naapurivaltiossa tapahtuneita katastrofeja koskeviin säännöksiin.

Komissio hyväksyi täytäntöönpanopäätökset, joilla myönnettiin rahoitustukea EUSR:stä Kreikan maanjäristykseen (Sámos) 14. kesäkuuta 2021 ja Kroatian maanjäristykseen 23. kesäkuuta 2021. Lisäksi se hyväksyi joulukuussa 2022 täytäntöönpanopäätökset EUSR:n rahoitustuen myöntämisestä seitsemälle hyväksytylle hakemukselle (Belgia, Saksa, Kreikka (Kreeta), Espanja, Luxemburg, Alankomaat ja Itävalta), jotka käsiteltiin yhdessä paketissa.

KREIKKA – SÁMOKSEN MAANJÄRISTYS

Lokakuussa 2020 Kreikassa Pohjois-Egeanmeren saarilla Sámoksessa, Ikaríassa ja Chíosissa sattui maanjäristys, jonka magnitudi oli 6,9 Mw[2]. Sámoksen pohjoisosan eri alueiden halki pyyhkäisi tsunami. Useat ihmiset menettivät henkensä, ja yli 300 julkista ja yksityistä rakennusta kärsi vahinkoa. Katastrofi aiheutti asunto-ongelmia noin 2 000–3 000 henkilölle.

Kreikka toimitti 22. tammikuuta 2021 hakemuksen, joka koski EUSR:stä maksettavaa osuutta maanjäristystä seuranneiden hätä- ja pelastustoimien rahoittamiseen. Kreikka esitti hakemuksen, joka koski alueellista katastrofia yhdellä NUTS 2[3] -tason alueella (Voreio/Aigaio/EL41), ja arvioi välittömien vahinkojen kokonaismääräksi 101 252 020 miljoonaa euroa. Kreikka pyysi hakemuksessaan ennakkomaksua.

Komissio myönsi Kreikalle 253 131 euron ennakkomaksun 8. maaliskuuta 2021 annetulla täytäntöönpanopäätöksellä C(2021) 1623 ja maksoi maksun 26. maaliskuuta 2021.

Komission 24. maaliskuuta 2021 antaman ehdotuksen COM(2021) 201 seurauksena budjettivallan käyttäjä hyväksyi 2 531 301 euron maksun EUSR:stä Kreikalle 20. toukokuuta 2021. Komissio hyväksyi 14. kesäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen C(2021) 4439 EUSR:stä maksettavan rahoitustuen myöntämisestä. Sen seurauksena loppusumma 2 278 170 euroa maksettiin 5. heinäkuuta 2021.

KROATIA – PETRINJAN MAANJÄRISTYS

Kroatiassa sattui kaksi tuhoisaa maanjäristystä. Ensimmäinen sattui Zagrebin kaupungissa ja sen ympäristössä maaliskuussa 2020. Toinen sattui pääasiassa Petrinjan kaupungissa ja Sisak-Moslavinan piirikunnan alueella joulukuusta 2020 tammikuuhun 2021. Kahdesta maanjäristyksestä aiheutuneiden vahinkojen kokonaismääräksi arvioitiin yli 17 miljardia euroa. Tilanne oli dramaattinen, sillä katastrofeissa vaurioitui noin 26 000 rakennusta. Naapurivaltiot, kuten Italia, Unkari, Itävalta ja Slovenia, lähettivät onnettomuusalueille nopeasti hätätarvikkeita. Maanjäristykset tuhosivat suuren osan infrastruktuurista ja tekivät

[2] Momenttimagnitudit ovat peräisin Kreikan geodynaamiselta instituutilta ja Euro–Välimeri-instituutilta.
[3] Yhteinen tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistö.

monesta kodittoman. Pelkästään Petrinjan maanjäristyksen aiheuttamat välittömät vahingot olivat Kroatian hallituksen mukaan 5,5 miljardia euroa. Kroatian 10. kesäkuuta 2020 esittämä hakemus, jossa pyydettiin ennakkomaksua, täytti suuronnettomuutta koskevan hakemuksen kriteerit.

Komissio myönsi Kroatialle 41 325 507 euron ennakkomaksun 23. kesäkuuta 2021 annetulla täytäntöönpanopäätöksellä C(2021) 4648 ja maksoi maksun elokuussa 2021.

Komission 29. lokakuuta 2021 antaman ehdotuksen COM(2021) 963 seurauksena Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 319 192 359 euron maksun EUSR:stä Kroatialle. Komissio hyväksyi 22. joulukuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen C(2021) 9816 EUSR:stä maksettavan rahoitustuen myöntämisestä. Loppusumma 277 866 852 euroa maksettiin joulukuussa 2021.

BELGIA, SAKSA, LUXEMBURG, ALANKOMAAT JA ITÄVALTA (HYÖKYTULVAT); KREIKKA (MAANJÄRISTYS); ESPANJA (TULIVUORENPURKAUS)

- Länsi-Euroopan tulvat:

  Kesällä 2021 Belgia, Saksa, Luxemburg, Alankomaat ja Itävalta kärsivät tulvista, joissa kuoli ihmisiä ja joilla oli tuhoisat seuraukset. Tulvat johtuivat äärimmäisistä sääilmiöistä. Ainakin 243 ihmistä menehtyi, ja tuhansia jouduttiin evakuoimaan kodeistaan. Paikalliselle infrastruktuurille aiheutui vakavia vahinkoja. Paikalliselle infrastruktuurille aiheutui vakavia vahinkoja. Myös matkailuala kärsi suuria taloudellisia tappioita, koska tulvat sattuivat keskellä matkailukautta.

- Espanjan tulivuorenpurkaus:

  Syyskuussa 2021 La Palman saarella sattui tulivuorenpurkaus viikko sen jälkeen, kun vuoressa oli havaittu voimakasta seismistä toimintaa, ja kaksi laavavirtaa alkoi valua kohti merta. Laava peitti yli tuhannen hehtaarin alueen, ja se tuhosi yli 3 000 rakennusta sekä useita läheisiä kaupunkeja. Purkaus vaikutti noin 7 000 paikalliseen ihmiseen. Heidät oli evakuoitava, ja heille oli jaettava turvallisuusvarusteita, joilla he pystyivät suojautumaan tulivuorenpurkauksessa vapautuvilta haitallisilta kaasuilta.

  Kanariansaarten hallituksen mukaan vahinkojen määrä oli yli miljardi euroa. Espanjan hallitus toimitti joulukuussa 2021 hakemuksen, joka koski EUSR:stä maksettavaa rahoitustukea.

- Kreikan maanjäristys:

  Syyskuussa 2021 Kreikan Kreetan saarelle iski tuhoisa maanjäristys. Yksi mies menetti henkensä temppelin romahduksessa, ja 36 ihmistä loukkaantui. Yli 5 000 saaren rakennusta vaurioitui tai muuttui vaaralliseksi käyttää. Maanjäristystä pidetään Kreikan voimakkaimpana sitten 1900-luvun alun. Katastrofin jälkeen tuhannet talot olivat asuinkelvottomia ja tuhannet julkiset rakennukset käyttökelvottomia.

  Kreikka haki EUSR:n tukea joulukuussa 2021. Kreikan viranomaisten mukaan vahinkojen kokonaismäärä oli 143 420 124 euroa, minkä vuoksi katastrofi täytti alueellisen luonnonkatastrofin kriteerit.

Arviointi ja rahoitus:

Komissio vastaanotti lokakuun 2021 alussa viideltä jäsenvaltiolta EUSR:stä maksettavaa osuutta koskevan hakemuksen, joka liittyi heinäkuun 2021 tulviin, ja lisäksi kaksi hakemusta Espanjalta (tulivuorenpurkaus) ja Kreikalta (maanjäristys). Tasapuolisen kohtelun takaamiseksi komissio käsitteli nämä hakemukset yhtenä pakettina. Alkuperäisen hakemuksen jälkeen useat jäsenvaltiot päivittivät vahinkoarviointiaan heinäkuussa 2022.

Espanja ja Kreikka pyysivät ennakkomaksua. Vahinkojen kokonaismäärä näissä seitsemässä maassa oli yli 36 miljardia euroa. Komissio sai arviointinsa päätökseen lokakuussa 2022 ja toimitti 14. lokakuuta 2022 antamansa ehdotuksen COM(2022) 665 budjettivallan käyttäjälle. Seitsemälle EUSR-hakemukselle (BE, DE, EL, ES, LU, NL ja AT) potentiaalisesti myönnettävän tuen määräksi laskettiin yhteensä 1,9 miljardia euroa. Koska määrä ylitti reilusti käytettävissä olevat määrärahat, maakohtaisia tukimääriä pienennettiin määräsuhteessa. Niihin sovellettiin 62,3 prosentin aliarvostusta, koska vuonna 2022 EUSR:n käytettävissä olevat kokonaismäärärahat olivat 718,5 miljoonaa euroa, ja se oli 37,7 prosenttia määrästä, joka olisi pitänyt maksaa.

Yksityiskohtainen erittely seitsemän jäsenvaltion kärsimistä vahingoista ja niiden EUSR-tuesta:

- **SAKSA**

  Tulvien aiheuttamat kokonaisvahingot olivat lähes 30 miljardia euroa, joten tulvat lasketaan suureksi luonnonkatastrofiksi. Suurten luonnonkatastrofien kynnysarvo ylittyy, kun arvioidut välittömät vahingot ovat joko yli 3 miljardia euroa vuoden 2011 hintoina tai yli 0,6 prosenttia maan bruttokansantulosta sen mukaan, kumpi on alhaisempi[4] . Täytäntöönpanopäätöksen C(2023) 1824 hyväksymisen jälkeen 14. maaliskuuta 2023 komissio maksoi Saksalle 612 611 256 euroa 11. huhtikuuta 2023.

- **BELGIA**

  Myös Belgian katsotaan kokeneen suuren luonnonkatastrofin, koska välittömien vahinkojen kokonaismäärä oli 5,6 miljardia euroa, mikä ylittää kynnysarvon huomattavasti. Täytäntöönpanopäätöksen C(2023) 1556 hyväksymisen jälkeen 1. maaliskuuta 2023 komissio maksoi Belgialle 87 737 427 euroa 27. maaliskuuta 2023.

- **ALANKOMAAT**

  Alankomaille aiheutui yhteensä 500 miljoonan euron vahinko. Sen hakemuksen todettiin koskevan naapurivaltion luonnonkatastrofia, koska samaan katastrofiin liittyvät hakemukset naapurivaltioilta Saksalta ja Belgialta täyttivät suurta luonnonkatastrofia koskevan hakemuksen vaatimukset. Täytäntöönpanopäätöksen C(2022) 9864 hyväksymisen jälkeen 16. joulukuuta 2022 komissio maksoi Alankomaille 4 713 027 euroa 28. joulukuuta 2022.

- **ITÄVALTA**

  Myös Itävallan hakemuksen todettiin koskevan naapurivaltion luonnonkatastrofia, koska samaan katastrofiin liittyvä hakemus naapurivaltiolta Saksalta täytti suurta luonnonkatastrofia koskevan hakemuksen vaatimukset. Vahinkojen kokonaismäärä oli 84,6 miljoonaa euroa. Komissio hyväksyi 19. joulukuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen C(2022) 9904 ja maksoi 27. joulukuuta 2022 Alankomaille 797 520 euroa.

- **LUXEMBURG**

[4] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 661/2014, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2012/2002 muuttamisesta (EUVL L 189, 27.6.2014, s. 143).

Myös Luxemburgin hakemuksen todettiin koskevan naapurivaltion luonnonkatastrofia, koska samaa katastrofia koskevat hakemukset naapurivaltioilta Saksalta ja Belgialta täyttivät suurta luonnonkatastrofia koskevan hakemuksen vaatimukset. Vahinkojen kokonaismäärä ylsi 193,3 miljoonaan euroon. Komissio hyväksyi 16. joulukuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen C(2022) 9875 ja maksoi 27. joulukuuta 2022 Itävallalle 1 822 056 euroa.

- **ESPANJA (TULIVUORENPURKAUS)**

  Espanjan hakemuksen todettiin koskevan alueellista luonnonkatastrofia. Komissio hyväksyi 21. maaliskuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen C(2022) 1802, jolla se myönsi 5 391 796 euron ennakkomaksun katastrofin jälkeisten hätä- ja pelastusoperaatioiden tukemiseksi. Ennakkomaksu suoritettiin 2. toukokuuta 2022.

  Komissio hyväksyi 19. joulukuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen C(2022) 9899, joka koski 9 449 589 euron rahoitustuen myöntämistä EUSR:stä Espanjalle. Loppusumma 4 057 793 euroa maksettiin 27. joulukuuta 2022.

- **KREIKKA (MAANJÄRISTYS)**

  Kreikan hakemuksen todettiin koskevan alueellista luonnonkatastrofia. Komissio hyväksyi 26. huhtikuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen C(2022) 2599, jolla se myönsi 896 375 euron suuruisen ennakkomaksun. Maksu maksettiin Kreikalle 19. toukokuuta 2022.

  Komission 14. lokakuuta 2022 antama ehdotus COM(2022) 665 toimitettiin budjettivallan käyttäjälle, joka hyväksyi sen joulukuussa 2022. Kuuden edellä mainitun hakemuksen tavoin Kreikalle myönnettyä tukimäärää oli pienennettävä määräsuhteessa. Komissio hyväksyi 19. joulukuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen C(2022) 9865 EUSR:stä maksettavan rahoitustuen myöntämisestä Kreikalle. Loppusumma 455 511 euroa maksettiin 27. joulukuuta 2022.

- ***VUONNA 2022***

  ROMANIA – KUIVUUS

  Maaliskuun ja elokuun 2022 välisenä aikana Romania kärsi vakavasta, laajalle levinneestä kuivuudesta. Tämä kerta erosi aiemmista vastaavista intensiteettinsä ja vaikutusalueensa perusteella. Kuivuus ja kaksi peräkkäistä helleaaltoa vaikuttivat kielteisesti maatalousalaan (erityisesti viljakasveihin).

  Romania toimitti syyskuussa 2022 hakemuksen, joka koski EUSR:stä maksettavaa rahoitustukea. Romanian viranomaisten mukaan välittömien vahinkojen kokonaismäärä oli 1,3 miljardia euroa. Romania ei pyytänyt ennakkomaksua.

  Komission 23. elokuuta 2023 antaman ehdotuksen COM(2023) 381 seurauksena budjettivallan käyttäjä hyväksyi 33 895 935 euron maksun EUSR:stä Romanialle. Komissio hyväksyi 30. marraskuuta 2023 täytäntöönpanopäätöksen C(2023) 8477 EUSR:stä maksettavan rahoitustuen myöntämisestä. Maksu suoritettiin 14. joulukuuta 2023.

  ITALIA – TULVAT

  Syyskuussa 2022 rankkasateet aiheuttivat Italian Marchen alueella katastrofaalisia jokien tulvia ja hyökytulvia, jotka tuhosivat tai vahingoittivat infrastruktuuria sekä julkisia ja yksityisiä rakennuksia ja tavaroita. Tapahtumalla oli dramaattisia seurauksia (12 ihmistä menetti henkensä ja yksi katosi), ja se aiheutti vakavia taloudellisia menetyksiä.

  Italia haki EUSR:n tukea joulukuussa 2022 mutta ei pyytänyt ennakkomaksua. Välittömien vahinkojen kokonaismäärä oli lähes 670 miljoonaa euroa.

  Komission 23. elokuuta 2023 antaman ehdotuksen COM(2023) 381 seurauksena budjettivallan käyttäjä hyväksyi 20 939 095 euron maksun EUSR:stä Italialle. Komissio

hyväksyi 5. joulukuuta 2023 täytäntöönpanopäätöksen C(2023) 8598 EUSR:stä maksettavan rahoitustuen myöntämisestä. Maksu suoritettiin 14. joulukuuta 2023.

RAHOITUS

Komission ehdottamat yksittäiset tukimäärät laskettiin vuonna 2002 päätetyn menetelmän mukaisesti, jota on sovellettu kaikissa myöhemmissä toimenpiteissä. Se perustuu katastrofin aiheuttamien välittömien vahinkojen hyväksyttyyn kokonaismäärään suhteessa katastrofin koetteleman valtion suhteelliseen vaurauteen suurkatastrofin kynnysarvon mukaisesti (ks. liite I). Se perustuu katastrofin aiheuttamien välittömien vahinkojen hyväksyttyyn kokonaismäärään suhteessa katastrofin koetteleman valtion suhteelliseen vaurauteen suurkatastrofin kynnysarvon mukaisesti (ks. liite I).

Näin ollen suuriin luonnonkatastrofeihin sovelletaan asteittaista, kaksivaiheista järjestelmää. Siinä maa saa kynnysarvon alittavan vahingon osalta pienempää tukea, joka on 2,5 prosenttia välittömien vahinkojen kokonaismäärästä, ja kynnysarvon ylittävän vahingon osalta korkeampaa tukea, joka on 6 prosenttia. Nämä kaksi tukea lasketaan yhteen. Alueellisissa luonnonkatastrofeissa ja naapurimaahan liittyvissä luonnonkatastrofeissa maksetaan 2,5 prosenttia välittömien vahinkojen kokonaismäärästä.

Kun Euroopan parlamentti ja neuvosto olivat hyväksyneet varojen käyttöönoton ja varanneet tarvittavat määrärahat EU:n talousarvioon, komissio hyväksyi täytäntöönpanopäätökset tuen myöntämisestä yksittäisille maille, minkä jälkeen se maksoi koko määrän. Toimenpiteissä, joissa oli myönnetty ennakkomaksu, maksettiin ainoastaan tuen jäljellä ollut osa.

Täytäntöönpanopäätösten liitteissä annettiin yleiskuvaus varojen käyttötarkoituksesta sekä ilmoitettiin edunsaajavaltioiden EUSR:n rahoitusosuuden käsittelyä varten nimeämät viranomaiset ja tarkastuksista ja valvonnasta vastaava riippumaton viranomainen.

Yksityiskohtaiset rahoitustaulukot ovat tämän kertomuksen liitteessä II.

Raportointikaudella Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät budjettivallan käyttäjänä 30 EUSR:stä maksettavaa tukisummaa komission ehdotusten mukaisesti. Komissio esitti EUSR:n varojen käyttöönottoa koskevan ehdotuksensa seuraavissa ryhmissä:

- 2021

- Komissio hyväksyi 24. maaliskuuta 2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi 484 199 841 euron EUSR:n varojen käyttöönotosta[5] Kreikan ja Ranskan auttamiseksi näissä maissa vuoden 2020 aikana sattuneiden alueellisten luonnonkatastrofien vuoksi sekä 20 jäsenvaltiolle ja ehdokasmaalle (Albania, Belgia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Latvia, Liettua, Luxemburg, Montenegro, Portugali, Ranska, Romania, Saksa, Serbia, Tšekki, Unkari ja Viro) vastauksena covid-19-pandemian alkuvuonna 2020 aiheuttamaan vakavaan kansanterveysuhkaan. Tähän varojen käyttöönottoa koskevaan ehdotukseen liittyivät lisätalousarvioesitys (LTE) nro 2/2021[6], jossa ehdotettiin 47 981 598 euron siirtämistä käyttämättömistä vuoden 2020 määrärahoista suoraan EUSR:n toimintamäärärahoihin, ja DEC[7] nro 03/2021, jossa ehdotettiin 427 543 750 euron määrän siirtämistä

[5] COM(2021) 201 final
[6] COM(2021)200 final.
[7] Varainhoitoasetuksen 31 artiklan mukainen maksusitoumusmäärärahojen ja maksumäärärahojen siirtopyyntö.

solidaarisuus- ja hätäapuvarauksesta (SEAR) EUSR:n toimintamäärärahoihin sekä maksusitoumus- että maksumäärärahoina.

Budjettivallan käyttäjä hyväksyi 20. toukokuuta 2021[8] varojen käyttöönottoa koskevan ehdotuksen, jossa myönnetään i) 86 744 920 euroa EUSR:stä maksettavaa tukea Kreikalle ja Ranskalle luonnonkatastrofien johdosta ja ii) 529 347 741 euroa 20 jäsenvaltiolle ja ehdokasmaalle covid-19-pandemian aiheuttaman vakavan kansanterveysuhan vuoksi.

- Komissio hyväksyi 29. lokakuuta 2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi EUSR:n varojen käyttöönotosta[9] tuen antamiseksi Kroatialle 28. joulukuuta 2020 alkaneen maanjäristysten sarjan johdosta. Käyttöönottoehdotukseen liittyi vastaava DEC nro 28/2021, jossa ehdotettiin 277 866 852 euron siirtämistä SEAR-varauksesta EUSR:n toimintamäärärahoihin sekä maksusitoumus- että maksumäärärahoina. Käyttöönottoa koskeva ehdotus kattoi koko käyttöön otettavan määrän, kun taas DEC:ssä otettiin huomioon jo maksettu ennakkomaksu ja ehdotettiin jäljellä olevan 277,9 miljoonan euron siirtämistä.

  Budjettivallan käyttäjä hyväksyi 15. joulukuuta 2021 ehdotuksen varojen käyttöönotosta[10], jolla myönnettiin 319,2 miljoonaa euroa EUSR:n tukea Kroatialle Sisak-Moslavinan, Karlovacin ja Zagrebin piirikuntiin niissä joulukuussa 2020 ja tammikuussa 2021 sattuneiden tuhoisien maanjäristysten jälkeen.

➢ 2022

- • Komissio hyväksyi 14. lokakuuta 2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi EUSR:n varojen käyttöönotosta[11] tuen antamiseksi Saksalle, Belgialle, Alankomaille, Itävallalle, Luxemburgille, Espanjalle ja Kreikalle näissä maissa vuoden 2021 aikana sattuneiden luonnonkatastrofien johdosta. Käyttöönottoehdotukseen liittyi DEC nro 20/2022, jossa ehdotettiin 668 482 761 euron siirtämistä SEAR-varauksesta EUSR:n toimintamäärärahoihin sekä maksusitoumus- että maksumäärärahoina.
- Budjettivallan käyttäjä hyväksyi 14. joulukuuta 2022 ehdotuksen varojen käyttöönotosta[12] ja myönsi 718 482 761 euroa EUSR:sta maksettavaa tukea i) Belgialle, Saksalle, Luxemburgille, Alankomaille ja Itävallalle heinäkuun 2021 tulvien johdosta, ii) Espanjalle La Palman saaren 19. syyskuuta 2021 sattuneen tulivuorenpurkauksen johdosta ja iii) Kreikalle Kreetalla 27. syyskuuta 2021 sattuneen maanjäristyksen

[8] Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2021/885, annettu 20 päivänä toukokuuta 2021, Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta tuen antamiseksi Kreikalle ja Ranskalle luonnonkatastrofien johdosta sekä Albanialle, Belgialle, Espanjalle, Irlannille, Italialle, Itävallalle, Kreikalle, Kroatialle, Latvialle, Liettualle, Luxemburgille, Montenegrolle, Portugalille, Ranskalle, Romanialle, Saksalle, Serbialle, Tšekille, Unkarille ja Virolle vakavan kansanterveysuhan johdosta (EUVL L 194, 2.6.2021, s. 40).

[9] COM(2021)963 final.

[10] Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2022/49, annettu 15 päivänä joulukuuta 2021, Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta tuen antamiseksi Kroatialle 28 päivänä joulukuuta 2020 alkaneen maanjäristysten sarjan johdosta (EUVL L 9, 14.1.2022, s. 37).

[11] COM(2022)665 final.

[12] Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2023/68, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta tuen antamiseksi Saksalle, Belgialle, Alankomaille, Itävallalle, Luxemburgille, Espanjalle ja Kreikalle näissä valtioissa vuoden 2021 aikana tapahtuneiden luonnonkatastrofien johdosta (EUVL L 7, 10.1.2023, s. 25).

johdosta. Espanjalle oli jo maksettu 5 391 796 euron ennakkomaksu maaliskuussa 2022 ja Kreikalle 896 375 euron ennakkomaksu huhtikuussa 2022. Tuen myöntämistä koskevan komission täytäntöönpanopäätöksen hyväksymisen jälkeen Kreikalle, Espanjalle, Luxemburgille, Alankomaille ja Itävallalle maksettiin 27. ja 28. joulukuuta 2022 loppumaksu 18 134 078 euroa. Vuonna 2023 Belgia sai EUSR:n tukea 612 611 256 euroa ja Saksa 87 737 427 euroa.

PÄÄTÖKSEEN SAATETUT TUKITOIMENPITEET

Solidaarisuusrahastoasetuksen 8 artiklan 3 kohdassa säädetään, että tuensaajavaltion on toimitettava 24 kuukauden kuluessa rahoitustuen maksamispäivästä kertomus rahoituksen täytäntöönpanosta (täytäntöönpanokertomus) ja selvitys menoista (selvitys).

Komissio päätti vuonna 2021 neljä solidaarisuusrahaston toimenpidettä, vuonna 2022 taas ei yhtään.

- ***VUONNA 2021 PÄÄTÖKSEEN SAATETUT TUKITOIMENPITEET***

Unkari, tulvat vuonna 2010: EUSR:stä maksettava rahoitustuki oli 22 485 772 euroa. Unkari toimitti täytäntöönpanokertomuksen ja selvityksen toukokuussa 2013. Asia saatettiin päätökseen ilman rahoitusoikaisuja, kun selvitykseen liittyvät kysymykset oli ratkaistu tammikuussa 2021.

Italia, vuoden 2013 jäätulvat ja maanvyörymät: EUSR:stä maksettava rahoitustuki oli 16 310 467 euroa. Italian viranomaiset toimittivat täytäntöönpanokertomuksen ja selvityksen huhtikuussa 2017. Italia oli ilmoittanut 17 046 958,22 euroa tukikelpoisia menoja, mikä ylitti EUSR:n 16 310 467 euron rahoitusosuuden. Selvitys hyväksyttiin, ja asia saatettiin päätökseen maaliskuussa 2021.

Bulgaria, vuoden 2015 ankarat talviolosuhteet: EUSR:stä maksettava rahoitustuki oli 6 377 815 euroa. Bulgaria toimitti täytäntöönpanokertomuksen ja selvityksen marraskuussa 2017. Bulgarian toimittamien tietojen perusteella EUSR:n tukeen oikeutetut menot olivat 6 140 983,69 euroa, mikä oli 236 839,16 euroa vähemmän kuin saatu määrä. Täytäntöönpanokertomuksessa Bulgarian viranomaiset ilmoittivat, että täytäntöönpanokauden lopussa tilillä oli 7,85 euron korko eikä sitä voitu käyttää tukikelpoisiin toimiin. Komissio päätti, että tarvittiin 236 839,16 euron rahoitusoikaisu, ja ilmoitti siitä Bulgarialle syyskuussa 2019. Bulgarian viranomaiset ilmoittivat tammikuussa 2020 antamassaan vastauksessa 690,23 euron käyttämättömästä lisäkorosta, joka olisi lisättävä takaisinperittävään määrään. Komissio vastaanotti helmikuussa 2020 koko 237 529,39 euron summan, ja asia saatettiin päätökseen tammikuussa 2021.

- ***VUONNA 2022 PÄÄTÖKSEEN SAATETUT TUKITOIMENPITEET***

Kroatia, vuoden 2014 tulvat: EUSR:stä maksettava rahoitustuki oli 8 616 263 euroa. Kroatia toimitti täytäntöönpanokertomuksen huhtikuussa 2017. Kroatian toimittamien tietojen ja havaintojen perusteella EUSR:n tukeen oikeutetut menot olivat 11 736 261,85 euroa, mikä ylitti EUSR:n rahoitusosuuden 3 119 998,85 eurolla. Näin ollen komissio päätti, ettei rahoitusoikaisua tarvita, ja asia saatettiin päätökseen toukokuussa 2022.

Serbia, vuoden 2014 tulvat: EUSR:stä maksettava rahoitustuki oli 60 224 605 euroa. Serbia toimitti täytäntöönpanokertomuksen toukokuussa 2017. Tarkastusanalyysin perusteella komissio totesi, ettei rahoitusoikaisuja tarvittu. Näin ollen asia saatettiin päätökseen maaliskuussa 2022.

Portugali, vuoden 2016 tulipalot: EUSR:stä maksettava rahoitustuki oli 3 925 000 euroa. Portugali toimitti täytäntöönpanokertomuksen ja selvityksen toukokuussa 2019. Portugalin toimittamien tietojen perusteella rahaston EUSR:n maksamaan tukeen oikeutetut menot olivat 4 037 711 euroa, mikä ylitti EUSR:n rahoitusosuuden 112 711 eurolla. Näin ollen komissio päätteli, että selvitys voitiin hyväksyä eikä rahoitusoikaisua tarvittu. Asia saatettiin päätökseen toukokuussa 2022.

PÄÄTELMÄT

Vuosina 2021 ja 2022 kävi jälleen kerran ilmi, että luonnonkatastrofit, jotka usein johtuvat ilmastonmuutoksesta, ovat yleistymässä Euroopassa ja muualla maailmassa, millä on tuhoisia vaikutuksia ihmisten elämään, talouteen ja ekosysteemeihin. Vuotta 2021 leimasivat erityisesti tulvakatastrofit, mutta ihmishenkiä vaaransivat myös tulivuorenpurkaus ja tuhoisa maanjäristys. Samaan aikaan maalis–syyskuussa 2022 oli äärimmäisen kuivaa, mikä johti kuivuuteen ja metsäpaloihin monilla Euroopan alueilla. Yhteisen tutkimuskeskuksen äskettäisen tutkimuksen[13] mukaan kuivuus oli aikaisempia vastaavia tapauksia voimakkaampaa ja ulottui laajemmalle alueelle.

Hakemusten määrä pieneni vuosina 2021 ja 2022 verrattuna vuoteen 2020, jolloin EUSR:n soveltamisalaa laajennettiin vakaviin terveysuhkiin ja joka osoittautui yhdeksi rahaston vaativimmista ja vaikeimmista vuosista. Tuona aikana sattui kuitenkin kaksi erityisen tuhoisaa luonnonkatastrofia:

- Toinen oli Kroatiassa joulukuussa 2020 ja tammikuussa 2021 sattuneiden maanjäristysten sarja, joka kohdistui pääasiassa Petrinjan kaupunkiin ja Sisak-Moslavinan piirikunnan alueeseen. Komissio maksoi Kroatialle yhteensä 319 192 359 euroa katastrofin jälkeiseen elpymiseen.
- Toinen katastrofeista taas koski vakavia tulvia heinäkuussa 2021 viidessä läntisessä jäsenvaltiossa (Belgia, Saksa, Luxemburg, Alankomaat ja Itävalta), jotka saivat 707,7 miljoonaa euroa tukea EUSR:lta.

Pelkästään näiden kahden katastrofin johdosta maksettiin tukia määrä, joka oli yli kaksinkertainen EUSR:n vuoden 2021 kokonaistalousarvioon nähden (500 miljoonaa euroa vuoden 2011 hintojen perusteella laskettuna). Erityisesti Länsi-Euroopan tulvien tapaus on ainutlaatuinen, koska vahinkojen kokonaiskustannukset olivat niin korkeat, että EUSR ei pystynyt täyttämään talousarvion vaatimuksia, minkä vuoksi **jäsenvaltioiden tasapuolinen kohtelu oli varmistettava pienentämällä tukea määräsuhteessa 62 prosenttia**.

Luonnonkatastrofien lisääntyminen ja laajuus vuosina 2020 ja 2021 sekä EUSR:n covid-19-kansanterveysuhan johdosta maksama tuki **aiheuttivat ennennäkemätöntä kysyntää ja huomattavaa budjettipainetta rajallisille resursseille, jotka EUSR:lle oli osoitettu** vuosien 2021–2027 monivuotisesta rahoituskehyksestä annetun asetuksen mukaisesti.

[13] Euroopan komission yhteinen tutkimuskeskus, *Drought in Europe - August 2022*. Saatavilla osoitteessa https://edo.jrc.ec.europa.eu/documents/news/GDO-EDODroughtNews202208_Europe.pdf.

Ilmastonmuutokseen liittyvien katastrofien voimistuessa kaikkialla EU:ssa **EUSR:n käytettävissä olevat varat olivat vuonna 2021 absoluuttisesti ja suhteellisesti pienemmät kuin rahaston perustamisen aikaan, vuonna 2002**. Vuoden 2002 (jolloin EUSR perustettiin) ja vuoden 2013 välisenä aikana rahaston vuotuiset määrärahat olivat nykyhintoina enimmillään miljardi euroa. Vuonna 2021, **ensimmäistä kertaa EUSR:n perustamisen jälkeen, tukimääriä ei maksettu kokonaisuudessaan** 20 hakijamaan tukikelpoisista covid-19-hakemuksista, koska tuen määrä (hyväksyttävällä menetelmällä laskettuna) oli pienempi kuin rahaston käytettävissä olevia määrärahojen määrä. Tämän vuoksi kaikkien 20 edunsaajamaan covid-19-pandemiaan liittyvää EUSR:n tukea vähennettiin määräsuhteessa. Niiden hakemukset saivat 47 prosenttia hyväksytyn ja johdonmukaisesti sovelletun menetelmän mukaisesti lasketusta potentiaalisesta kokonaistuesta. Lisäksi erityisesti **solidaarisuus- ja hätäapuvaraukseen osoitettuja määrärahoja koskeva epävarmuus** on lisääntynyt, mikä on lisännyt rahastoon kohdistuvia paineita ja aika ajoin viivästyttänyt avun toimittamista..

Yhteenvetona voidaan todeta, että hakemusten määrä ja solidaarisuusrahaston lisääntyneet haasteet osoittavat, että rahaston tukemiselle ja solidaarisuudelle on suuri tarve EU:ssa, minkä vuoksi EUSR:n määrärahoja olisi kasvatettava.